

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
УПРАВА ЗА ФИНАНСИСКО
РАЗУЗНАВАЊЕ**

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

**ЗА РАБОТАТА НА
УПРАВАТА ЗА ФИНАНСИСКО РАЗУЗНАВАЊЕ
ЗА 2023 ГОДИНА**

февруари, 2024 година

КРАТЕНКИ

НРА - Национална проценка на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам
ФАТФ- Оперативната Група за определување на дејствија за спречување перење пари и финансирање на тероризам
ЕУ- Европска Унија
ООН- Организација на Обединети Нации
РСМ- Република Северна Македонија
КЗ- Кривичен Закон
ЗСППФТ- Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам
Moneyval Комитет- Комитет на експерти за евалуација на системите за спречување на перење пари и финансирање на тероризам при Советот на Европа
УФР- Управа за финансиско разузнавање
НБРСМ- Народна банка на Република Северна Македонија
КХВ- Комисија за хартии од вредност на Република Северна Македонија
ЦДХВ- Централен депозитар за хартии од вредност
Берза- Македонска берза
УЈП- Управа за јавни приходи
АСО- Агенција за супервизија на осигурување
МАПАС- Агенција за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување
МФ- Министерство за финансии
МВР- Министерство за внатрешни работи
ФИУ- Единица за финансиско разузнавање
ДНФБП- Нефинансиски дејности и професии
СТР- Извештај за сомнителна трансакција
ОЈОГОКК - Основно јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција
МВР - Министерство за внатрешни работи
ЦУ - Царинска управа
УФП - Управа за финансиска полиција
ЦР - Централен регистар
ФИУ- Финансиско разузнавачка единица
STR - Suspicious Transaction Reporting (STR)

ВОВЕД

Управата за финансиско разузнавање е орган во состав на Министерството за финансии задолжен за борба против перење пари и финансирање на тероризам во Република Северна Македонија. Управата е формирана во согласност со меѓународните стандарди кои наметнуваат обврска за секоја држава да воспостави Единица за финансиско разузнавање како специјализирана институција која ќе се бори против перењето пари и финансирање на тероризмот.

Управата за финансиско разузнавање (во понатамошниот текст: Управата) е формирана во септември 2001 година (Службен весник на РМ бр.70/01), започнува со работа на 01.03.2002 година, како Дирекција за спречување на перење пари, а во јануари 2008 година со стапување во сила на Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам („Службен весник на РМ“ бр.04/08), го трансформира својот статус и назив во Управа за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, како орган во состав на Министерството за финансии, со својство на правно лице. Со Законот за изменување и дополнување на Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам („Службен весник на РМ“ бр.44/12), повторно го менува називот во Управа за финансиско разузнавање.

Како административен орган на финансиско разузнавачка единица, Управата дејствува како посредник помеѓу приватниот сектор (субјектите), од една страна и истражните органи, од друга страна. Управата работите од својата надлежност ги врши согласно со закон, ратификуваните меѓународни договори со кои се уредува спречувањето перење пари и финансирање на тероризам. Управата своите надлежности ги спроведува на целата територија на државата, а нејзиното седиште е во Скопје. Основни надлежности на Управата се: прибирање, обработување, анализа, чување и доставување на податоци добиени од субјектите, а кои се однесуваат на сомнение за перење пари или финансирање на тероризам. Покрај овие основни надлежности, Управата ги извршува и следните надлежности: издава писмен налог на субјектот со кој привремено ја задржува трансакцијата, поднесува барање за поднесување на предлог за определување на привремени мерки до надлежниот јавен обвинител, поднесува барање за покренување на прекршочна постапка пред надлежниот суд, соработува со субјектите, со надзорните органи и со други државни органи и институции, како и со други организации, институции и меѓународни тела за борба против перењето пари и против финансирањето на тероризмот, склучува договори за соработка и разменува податоци и информации со овластени тела на други држави и меѓународни организации, врши надзор над субјектите, поведува иницијативи или дава мислења на закони и подзаконски акти што се однесуваат на спречување и откривање на перење пари и финансирање на тероризам, помага во професионалното усовршување на овластените лица и вработените кај субјектите, утврдува листи на индикатори за анализа на ризик и за препознавање на сомнителни трансакции во соработка со субјектите и органите кои вршат надзор врз нивното работење, планира и спроведува обуки за усовршување и оспособување на вработените во Управата и дава појаснување во примената на прописите за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

Со Управата раководи директор кој го именува и разрешува Владата на предлог на министерот за финансии.

I. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ПРАВНАТА РАМКА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

I.1. Закон за спречување перење пари и финансирање на тероризам

Превенцијата од перење пари и финансирање на тероризам во Република Северна Македонија е регулирана со Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам (Службен весник на РСМ бр. 151/2022 од 4.7.2022 година). Овој закон ги утврдува мерките и дејствијата за откривање и спречување на перење пари и финансирање на тероризам кои ги преземаат задолжените субјекти, како и работењето и надлежностите на Управата за финансиско разузнавање. Овој закон е усогласен со одредбите од 5-та ЕУ Директива за спречување на употребата на финансискиот систем за целите на перење пари и финансирање на тероризам од 2018 година (2018/843).

Во текот на 2023 година, Управата подготви Предлог на Закон изменување и дополнување на Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам, кој беше доставен на мислење до надлежните институции. Причините за подготовка на Предлогот на Закон за изменување и дополнување на Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам, произлегоа од потребата за вградување на решенија во насока на имплементација на заклучок од 118-та седница на Владата на Република Северна Македонија од 10 јануари 2023 година, донесен како резултат на разгледување на Информација за потребата од родово-разделени податоци за деловните субјекти и предлог решение за нивно обезбедување. Согласно заклучокот, Министерството за финансии беше задолжено, заедно со Централниот регистар да подготви Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам и до 1 декември 2023 година да го достави до Владата. Покрај оваа обврска, во предлогот се вградени/изменети одредби со цел адресирање на недостатоци на одредби од законот утврдени со Извештајот од 5-от круг на евалуација на системот за спречување перење пари и финансирање на тероризам на Комитетот MONEYVAL при Советот на Европа, усвоен во мај 2023 година. Управата го подготви предлог законот и достави до Министерство за финансии за понатамошно постапување во определениот рок, се очекува усвојување на Предлог законот во текот на првиот квартал од 2024 година.

I.2. Подзаконски акти кои произлегуваат од Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам

Врз основа на Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам (Службен весник на РСМ бр. 151/2022 од 4.7.2022 година), во текот на 2023 година, Управата ги подготви сите подзаконски акти кои произлегуваат од истиот и ги достави на мислење до Секретаријатот за законодавство, а по добивањето на забелешките од страна на Секретаријатот, истите беа усогласени со нив и повторно доставени на одобрување/согласност од Секретаријатот.

I.3. Подготовка на измени и дополнувања на Законот за рестриktivни мерки

Во рамки на процесот на подготовка на Предлогот за изменување и дополнување на Законот за рестриktivни мерки, како дел од меѓуинституционалната работна група за подготовка на истиот, раководена од вице-премиерката за борба против корупција, Управата за финансиско разузнавање ги подготви измените и дополнувањата кои се однесуваат на имплементација на недостатоците на овој закон утврдени во Извештајот од 5-от круг на евалуација од страна на Комитетот Moneyval, а со кои законот се усогласува со препораките 6 и 7 на ФАТФ (таргетирано финансиски санкции поврзани со тероризам, финансирање на тероризам, пролиферација и нејзино финансирање).

II. СПРЕЧУВАЊЕ ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ – МЕРКИ, АКТИВНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ

A. Субјекти на мерките за спречување на перење пари и финансирање на тероризам

Секоја држава треба да презема мерки за спречување на перење пари и финансирање на тероризмот. Тие мерки имаат за цел зголемување на свеста на институциите и на приватниот сектор за борбата против перењето пари и финансирањето на тероризмот и креирање соодветни инструменти за борба против овој вид на криминал.

Стандардите и мерките кои ги поставуваат меѓународните тела кои се занимаваат со проблематиката на борба против перење пари и финансирање на тероризам постојано се развиваат и дополнуваат во согласност со откриените случаи на перење на пари и финансирање на тероризам. Услугите кои одредени правни и физички лица ги нудат, а кои често се злоупотребувани од страна на криминалците, доведе до поставување на стандарди во однос на примена на одредени мерки и дејствија од страна на тие лица, со цел да се спречат, колку што е можно повеќе, нелегалните активности на перење пари и финансирање на тероризам. Од оваа причина, сите правни и физички лица кои треба да применуваат вакви мерки, се вбројуваат во категоријата на обврзани субјекти. Управата редовно ги следи стандардите во однос на определувањето на категоријата на субјекти, како и нивните обврски и истите ги имплементира при подготовката на законските и подзаконските прописи. Оттука, обемот на субјекти опфатени со Законот е во согласност со меѓународните стандарди и прописи.

II.1 Вид и број на субјекти

Во текот на 2023 година, Управата идентификуваше вкупен број од 5.275 субјекти задолжени да преземаат мерки и дејствија за спречување на перење пари и финансирање на тероризам. Во следната табела даден е приказ на субјектите задолжени да преземаат мерки и дејствија за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, по вид и број споредбено во 2022 и 2023 година.

Табела бр.1

Субјекти задолжени да преземаат мерки и дејствија за спречување на перење пари и финансирање на тероризам			
Ред. бр.	Вид на субјект	Број на субјекти во 2022 година	Број на субјекти во 2023 година
1	Банки	13	13
2	Штедилници	2	2
3	Менувачници	248	252
4	Даватели на услуги брз трансфер на пари	8	8
5	Субагенти за брз трансфер на пари	267	251
6	Друштва за осигурување (при склучување на договори за осигурување на живот)	5	6
7	Брокерски куќи	5	5
8	Друштва за управување со отворени и затворени инвестициски фондови	5	5
9	Друштва за управување со приватни инвестициски фондови и приватни фондови	13	13
10	Друштва за инвестиционо советување	1	1
11	Друштва за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови	4	4
12	АД Пошта на Северна Македонија	1	1
13	Други правни или физички лица кои согласно закон извршуваат една или повеќе активности во врска со одобрување кредити, издавање на електронски пари, издавање и администрирање на кредитни картички и други финансиски активности (Финансиски друштва)	34	35
14	Даватели на финансиски лизинг	8	7
15	Агенции за посредување во промет со недвижности	139	151
16	Друштва за ревизија	45	42

17	Друштва за сметководство	1.898	1.937
18	Адвокати и адвокатски друштва	1.894	1.917
19	Нотари	206	198
20	Приредувачи на игри на среќа во казино	6	6
21	Приредувачи на игри на среќа во обложувалница	8	7
22	Приредувачи на игри на среќа во автомат клуб	28	32
23	Приредувачи на електронски игри на среќа	1	1
24	Приредувачи на интернет игри на среќа	1	1
25	Приредувачи на игри на среќа – лотариски игри на среќа	1	1
26	Приредувачи на игри на среќа – томбола од затворен тип	0	0
27	Правни лица кои примаат во залог подвижни предмети и недвижности (заложувалници)	12	12
28	Правни лица кои посредуваат при микроплаќања	1	1
29	Централен депозитар за хартии од вредност	1	1
30	Даватели на услуги на трустови или правни лица	0	0
31	Правни и физички лица кои даваат услуги за организирање и спроведување на аукции	0	0
32	Лица кои тргуваат или дејствуваат како посредници во трговија со уметнички дела	/	0
33	Лица кои складираат, тргуваат или кои дејствуваат како посредници во трговија со уметнички дела, кога активностата се врши во слободни зони	/	0
34	Правни лица чија дејност е купопродажба на нови возила ¹	244	244

¹ Спроведување на обврската од член 64 став (б) од Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам (Сл. весник на Р. Северна Македонија бр. 151/22), односно доставување на податоци во вид на извештај во електронска форма до Управата за склучени договори за купопродажба на нови возила во вредност од 15.000 евра или повеќе во денарска противвредност според

35	Извршители ²	98	95
36	Даватели на услуги поврзани со виртуелни средства ³	26	26
ВКУПНО:		5.223	5.275

II.2 Преглед на доставени податоци до Управата

Една од основните мерки која субјектите треба во одреден временски рок да доставуваат податоци, информации и документи до Управата за реализирани трансакции дефинирани во член 63 и 64 од Законот, како и за сомневања поврзани со перење пари или финансирање на тероризам дефинирани во член 65 од Законот. Улогата на субјектите е клучна во борбата против овие појави, бидејќи од нивната успешност да ги детектираат сомнителните активности, зависи и успешноста на институциите во системот, навремено да ги откријат, докажат и потврдат истите.

Доставувањето на извештај за сомнителна трансакција (во понатамошниот текст: STR) е почетната точка од која започнува процесот на утврдување на постоење сомневање за перење пари или финансирање на тероризам. Ова е една од клучните обврски на субјектите - резултат на сите други обврски кои ги применуваат (идентификација, следење на деловните активности, чување на податоци и сл.). Сомневањето, субјектите го утврдуваат врз основа на непосредни сознанија, листите на индикатори, меѓународните листи на терористи и терористички организации, типологии и трендови на перење пари или финансирање на тероризам утврдени од Управата, проценетиот ризик од перење пари и финансирање на тероризам и од утврдениот профил на ризик на клиентот и други релевантни информации.

II.2.1 Примени извештаи за сомнителни трансакции (STR)

Задолжените субјекти согласно член 65 од Законот, имаат обврска да доставуваат STR до Управата кога се сомневаат или имаат основи за сомневање дека било или е извршено перење пари и/или финансирање на тероризам или е направен обид или се прави обид за

средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија, најдоцна во рок од три работни дена од денот на склучувањето на договорот.

² Спроведување на обврската од член 64 став (10) од Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам (Сл. весник на Р. Северна Македонија бр. 151/22), односно доставување на податоци во вид на извештај во електронска форма до Управата за извршени продажби со усно јавно наддавање и договори за продажба со непосредна спогодба со кои се стекнува право на сопственост на имот во вредност од 15.000 евра или повеќе во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија, најдоцна во рок од три работни дена од денот на извршената продажба односно денот на составување на договорот за продажба со непосредна спогодба.

³ Управата за финансиско разузнавање заклучно со 31.12.2023 година има идентификувано 26 субјекти чија деловна и професионална активност се состои во вршење на една или повеќе активности или во давање на една или повеќе услуги поврзани со виртуелни средства.

перење пари и/или за финансирање на тероризам без оглед на износот на трансакцијата, кога имотот е принос од казниво дело или кога имотот е поврзан со финансирање на терористички акт, терористичка организација или терорист или лице кое финансира тероризам или финансирање на оружје за масовно уништување.

Субјектите, во текот на 2023 година доставиле вкупно **191 STR** и 71 дополнувања на STR до Управата, од кои **188 STR** се доставени со сомнение за перење пари и **3 STR** со сомнение за финансирање на тероризам.

Во следната табела прикажан е бројот на доставени STR по субјекти во 2023 година.

Табела бр.2

СУБЈЕКТИ	Број на доставени STR во 2023 година
Банки	131
Нотари	23
Даватели на услуги брз трансфер на пари и субагенти	31
Адвокати	2
Друштва за осигурување	3
АД Пошти	1
ВКУПНО	191

Во следната табела прикажана е активноста на субјектите во однос на доставувањето на STR, односно прикажани се примените STR по видови на субјекти во текот на 2023 година.

Табела бр.3

Ред.бр.	Вид на субјект	Бр. на доставени STR
1	Банки	131
2	Штедилници	/
3	Менувачници	/
4	Даватели на услуги брз трансфер на пари и субагенти	31

5	Друштва за осигурување (при склучување на договори за осигурување на живот)	3
6	Брокерски куќи	/
7	Друштва за управување со отворени и затворени инвестициски фондови	/
8	Друштва за управување со приватни инвестициски фондови и приватни фондови	/
9	Друштва за инвестиционо советување	/
10	Друштва за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови	/
11	АД пошта на Северна Македонија	1
12	Даватели на финансиски лизинг	/
13	Агенции за посредување во промет со недвижности	/
14	Друштва за ревизија	/
15	Друштва за сметководство	/
16	Адвокати и адвокатски друштва	2
17	Нотари	23
18	Приредувачи на игри на среќа во казино	/
19	Приредувачи на игри на среќа во обложувалница	/
20	Приредувачи на игри на среќа во автомат клуб	/
21	Приредувачи на електронски игри на среќа	/
22	Приредувачи на интернет игри на среќа	/

23	Приредувачи на игри на среќа – лотариски игри на среќа	/
24	Приредувачи на игри на среќа – томбола од затворен тип	/
25	Правни лица чија дејност е купопродажба на возила	/
26	Други правни или физички лица кои согласно закон извршуваат една или повеќе активности во врска со одобрување кредити, издавање на електронски пари, издавање и администрирање на кредитни картички и други финансиски активности (финансиски друштва)	/
27	Правни лица кои примаат во залог подвижни предмети и недвижности (заложувалници)	/
28	Правни лица кои посредуваат при микроплаќање	/
29	Централен депозитар за хартии од вредност	/
30	Даватели на услуги на трустови или правни лица	/
31	Правни и физички лица кои даваат услуги за организирање и спроведување на аукции	/

График број 1 -

Шематски приказ на примени STR по група на субјекти во текот на 2023 година

График број 2- Шематски приказ на примени STR по видови на субјекти во текот на 2023 година

Покрај STR, согласно Законот, субјектите до Управата доставуваат и податоци и документи на редовна основа. Така субјектите се должни сите извештаи за готовински трансакции во износ од 15.000 ЕУР или повеќе во денарска противвредност, како и за неколку поврзани готовински трансакции во износ од 15.000 ЕУР или повеќе во денарска противвредност да ги достават до Управата најдоцна во рок од три работни дена од извршената трансакција. Во текот на 2023 година од страна на банките се доставени вкупно 58.811 извештаи за готовински трансакции и 59.447 извештаи за поврзани готовински трансакции во износ од 15.000 евра во денарска противвредност или повеќе.

Освен готовински и поврзани готовински трансакции од страна на банките по редовна основа се доставуваат и трансакции за исплатени кредити во износ над 15.000 ЕУР во денарска противвредност како и податоците за реализирани трансакции кај кои како основ се јавува позајмица помеѓу клиентите во вредност од 5.000 евра или повеќе. Во текот на 2023 година до Управата се доставени вкупно 33.850 извештаи за исплатени кредити во износ над 15.000 ЕУР како и 71.361 извештаи за трансакции по основ позајмица над 5.000 евра.

Нотарите собраните податоци за составени нотарски акти, потврдени приватни исправи и заверени потписи на договори со кои се стекнува имот во вредност од 15.000 ЕУР или повеќе, во денарска противвредност ги доставуваат до Управата во електронска форма во рок од три работни дена од денот на составувањето односно заверувањето. Во текот на

2023 година до Управата по тој основ се доставени вкупно 25.952 извештаи од страна на нотарите.

Осигурителните друштва кои вршат осигурување на живот собраните податоци за склучени полиси за осигурување живот со вредност на осигурување во износ од 15.000 ЕУР или повеќе, во денарска противвредност, ги доставуваат до Управата во електронска форма во рок од три работни дена од денот на склучувањето на полисата. Во текот на 2023 година до Управата се доставени вкупно 359 извештаи за склучени полиси за осигурување живот над предвидената граница.

Правните лица чија дејност е купопродажба на возила собраните податоци за склучени договори за купопродажба на нови возила во вредност од 15.000 ЕУР или повеќе, во денарска противвредност, ги доставуваат до Управата во електронска форма во рок од три работни дена од денот на склучувањето на договорот. Во текот на 2023 година по тој основ до Управата се доставени вкупно 5.975 извештаи за купопродажба на нови возила.

Давателите на услуги на парични дознаки (брз трансфер на пари) податоците за трансакции во износ од 1.000 евра или повеќе на денот на извршување на трансакцијата, ги доставуваат до Управата во електронска форма во рок од три работни дена од денот на извршувањето на трансакциите. Во текот на 2023 година по тој основ доставени се вкупно 94.510 извештаи од давателите на услуги на парични дознаки.

Субјектите кои имаат дозвола за менувачко работење, податоците за трансакции во износ од 15.000 евра или повеќе на денот на извршување на трансакцијата, ги доставуваат до Управата во електронска форма во рок од три работни дена од денот на извршената трансакција. Во текот на 2023 година по тој основ доставени се вкупно 755 извештаи од страна на менувачниците.

Приредувачите на игри на среќа во играчница (казино), како и другите приредувачи на игри на среќа, освен казина, до Управата доставуваат податоци за купување или исплаќање на чипови или кредити во износ од 1.000 евра во денарска противвредност или повеќе, односно податоци за исплата на добивка, уплата на влог или и во двата случаи кога трансакцијата е во вредност од 1.000 евра во денарска противвредност или повеќе. Во текот на 2023 година доставени се вкупно 115.498 извештаи од казината и 61.578 извештаи од другите приредувачи на игри на среќа. Наведените податоци се доставуваат по електронски пат, преку веб порталот на Управата и истите автоматски се импортираат во базата на Управата. Овие податоци се користат при анализата на случаите кои ги води Управата.

На шематскиот приказ е прикажан вкупниот број на извештаи кои во текот на 2023 година по редовна основа се доставени од страна на субјектите до Управата.

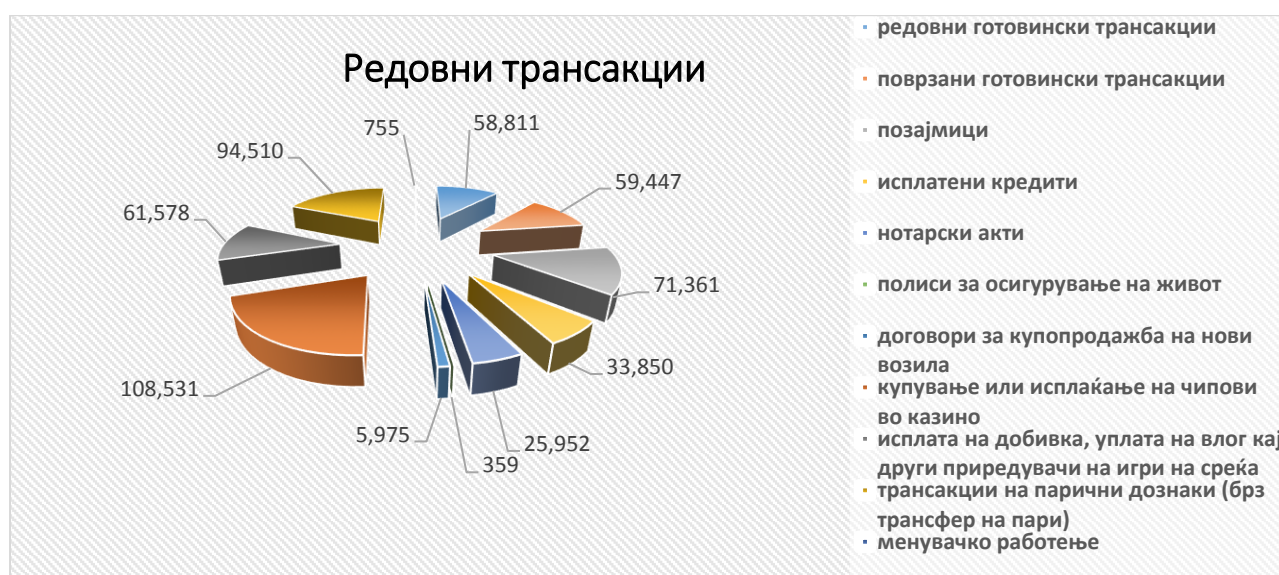

График број 3 - Шематски приказ на редовни трансакции во 2023 година

II.2.2. Анализи на доставените податоци за спречување на перење пари и финансирање на тероризам од страна на Управата и преглед на доставени извештаи за сомневање за спречување на перење пари и финансирање на тероризам и известувања за сомневање за сторени други кривични дела до надлежните органи

Предметите по кои постапувала Управата се иницирани од страна на субјектите, т.е. се иницирани по примен извештај за сомнителна трансакција (STR), како и по доставените иницијативи од други надлежни органи во Р. Северна Македонија или спонтани информации/барања од надлежни тела на други држави. Врз основа на член 128 од Законот, Управата прибира дополнителни податоци и документација од државните органи, субјектите или други правни или физички лица, а по потреба и од овластени тела на други држави, при што се вршат проверки во базата на Управата како и во базите на податоци до кои Управата има електронски пристап. Од добиените податоци и информации се врши финансиска анализа и обработка.

Аналитичкиот дел од работењето на Управата, се заснова врз изготвување на финансиско - разузнавачка анализа, согласно интерната процедура за работа на предмети. По изработката на финансиско - разузнавачка анализа доколку се утврдат сомненија се изготвува финален извештај со сомнение дека е сторено кривично дело перење пари или финансирање на тероризам, односно известување дека е сторено друго кривично дело.

Доколку од анализата е утврдено сомневање дека е сторено кривично дело перење пари или финансирање на тероризам, согласно член 131 став 1 од Законот, Управата доставува Извештај за сомнителни активности до надлежните истражни органи кои одлучуваат за понатамошни дејствија.

За предметите за кои од анализата се утврдени сомневања за сторено друго кривично дело освен перење пари или финансирање на тероризам, согласно член 131 став 4, известување се доставува до надлежен државен орган, и согласно член 142 од Законот, до Единиците за финансиско разузнавање на други држави.

Управата во текот на 2023 година согласно член 131 став 1 од ЗСППФТ, има доставено вкупно 21 извештаи и 7 дополнувања на веќе доставени извештаи, од кои 15 извештаи со сомнение за перење пари и 6 извештаи со сомнение за финансирање на тероризам, 195 известувања со сомневања за сторено друго кривично дело и 32 дополнувања за веќе доставени известувања, додека 21 предмети се ставени во мирување (ад/акта) откако по извршените проверки не се утврдени сомневања за сторено кривично дело.

Во табелата бр. 4 е прикажан бројот на доставени известувања за сторено друго кривично дело од страна на Управата до надлежните органи, како и доставени спонтани информации до Единиците за финансиско разузнавање на друга држава.

Табела бр. 4

Органи до кои се доставени известувања	Доставени известувања за други кривични дела
---	---

МВР	62
УФП	24
ОЈО	31
УЈП	34
АНБ	23
ЦУ	4
ДКСК	1
Агенција за разузнавање	1
Единици за финансиско разузнавање на други држави (ФИУ)	15
ВКУПНО	195

На следниот приказ направена е споредба на бројот на извештаи и известувања кои Управата ги доставила до надлежните органи на нивно понатамошно постапување во текот на 2021, 2022 и 2023 година.

График број 4 - Шематски приказ за доставени Извештаи и Известувања споредбено 2021, 2022 и 2023 година

Согласно член 130 став 7 од ЗСППФТ, во текот на 2023 година Управата по образложено барање од надлежните органи или на сопствена иницијатива достави податоци со кои располага во својата база на податоци во 26 случаи.

Согласно член 130 став 1 од Законот надлежните државни органи може да достават иницијатива до Управата доколку постојат причини за сомневања за перење пари, и/или финансирање на тероризам. По овој основ во текот на 2023 година, Управата постапи по 97 иницијативи од надлежните органи, а заради спречување на перење пари и финансирање на тероризам. Во табелата бр.5 е прикажан бројот на доставени иницијативи до Управата за размена на податоци и информации од надлежните органи за целите на спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

Табела бр. 5

Ред.бр.	Надлежен орган	Доставени иницијативи за ПП	Доставени иницијативи за ФТ
1	Министерство за внатрешни работи	28	7
2	Јавно обвинителство	29	2
3	Управа за финансиска полиција	2	
4	Агенција за национална безбедност	16	8
5	ДКСК	1	
6	Царинска Управа	1	
7	Агенција за разузнавање	3	
ВКУПНО:		80	17

Согласно член 133 од Законот, при постоење на сомневање за сторено кривично дело перење пари и/или финансирање на тероризам Управата може да достави до надлежниот јавен обвинител барање за поднесување предлог за определување на привремени мерки. Во текот на 2023 година, Управата до надлежен јавен обвинител поднесе 1 барање за поднесување предлог за определување на привремени мерки, при што од страна на судот беа донесени решенија за примена на привремена мерка за привремено задржување на вкупно 14.486,00 денари и 8.352,84 евра.

Согласно член 132 од Законот, Управата за два случаи достави до субјектите налог за следење на деловен однос со клиенти. **II.2.3. Стратешки анализи и типологии за перење пари и финансирање на тероризам**

Во текот на 2023 година, Управата изготви Стратешка анализа за податоците доставени од субјектите до Управата, која произлегува од законските обврски на Управата. За изготвување на стратешката анализа беа користени податоците од базата на Управата кои согласно Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам ги доставуваат субјектите во текот на 2022 година, и тоа податоци од извештаите за сомнителни трансакции, како и податоци од извештаите за редовни трансакции доставени согласно член 63 од Законот. Со стратешката анализа беа утврдени одредени трендови, типологии и индикатори во одреден период, кои произлегоа од анализите. Оваа стратешка анализа е објавена на рестриктивната веб страна на Управата и е достапна до субјектите и надлежните органи.

Исто така, во текот на 2023 година Управат изготви и типологии за перење пари и финансирање на тероризам кои произлегуваат од предметите кои биле предмет на работа (финансиска анализа) во Управата во текот на 2022 година. Овие типологии се наменети за субјектите со цел нивно полесно идентификување на можни методи и шени за перење пари и финансирање на тероризам и истите се објавени на рестриктивната веб страна на Управата.

Со експертска поддршка од страна на Совет на Европа во рамки на проектот „Борба против економски криминал“, Управата учествуваше и ја координираше работата на работната група која беше формирана за изготвување на Национална проценка на ризик од перење пари за правни лица. За проценка на ризикот од перење пари кај правните лица надлежните институции кои учествуваа во нејзиното изготвување обезбедија релевантни податоци согласно Методологијата доставена од страна на експертот кој беше ангажиран во оваа активност, за период 2019-2022 година. Оваа секторска проценка на ризик ги покажува видовите и формите на правни лица во РСМ кои се најкористени и најризични за перење пари и дава одредени препораки за мерки и активности кои треба да ги превземат надлежните органи за намалување и управивање со утврдениот ризик. Извештајот од Националната проценка на ризик од перење пари кај правните лица е во постапка на нејзино усвојување.

III. НАДЗОР НАД СПРОВЕДУВАЊЕТО НА МЕРКИТЕ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ

III.1 Спроведен надзор над субјектите

Во текот на 2023 година, согласно годишната програма за вршење надзор, Управата изврши надзор над вкупно **55 субјекти** и тоа: **52 редовни надзори, 3 вонредни надзори и 2 контролни надзори**⁴, прикажани во табела бр.6

Табела бр. 6

СУБЈЕКТ	Редовен надзор	Вонреден надзор	Контролен надзор
Банка	0	1	0
Финансиско друштво	3	0	1
Нотар	7	1	0
Адвокат и адвокатско друштво	12	1	0
Друштво за сметководство	17	0	1
Друштво за ревизија	2	0	0
Агенција за недвижност	6	0	0

⁴ Согласно член 167 од Законот, контролниот надзор се врши по службена должност со цел финансиските разузнавачи кои вршат надзор да утврдат дали субјектот кој е предмет на надзор, по истекот на рокот определен при претходно извршен редовен или вонреден надзор постапил, делумно постапил или не постапил по изречените корективни мерки.

Правни субјекти од член 28 од Законот ⁵	5	0	0
ВКУПНО	52	3	2

III.2. Резултати од надзорот – најчести идентификувани прекршоци

Од извршените надзори беа констатирани следните прекршоци:

- Програмата за ефикасно намалување и управување со идентификуваниот ризик од перење пари и финансирање на тероризам не ги содржи сите потребни процедури согласно член 12 од Законот;
- Одлуката за именување овластено лице и негов заменик за спречување на перење пари и финансирање на тероризам не е усогласена со член 68 став (1) од Законот;
- Одлуката за формирање оддел за спречување перење пари и финансирање на тероризам, не е усогласена со член 68 став (3) и став (4) од Законот;
- вработени лица во одделот за спречување перење пари и финансирање на тероризам **не поседуваат безбедносен сертификат** за пристап и користење на класифицирани информации. Според член 68 став (9) од Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам (Службен весник на Р. Северна Македонија бр. 151/22), субјектите кои се должни да формираат посебен оддел за спречување перење пари и финансирање на тероризам, овластеното лице, неговиот заменик како и сите лица вработени во одделот, подлежат на безбедносни проверки согласно со прописите за безбедност на класифицирани информации и **потребно е да имаат безбедносен сертификат издаден од Дирекцијата за безбедност на класифицирани информации.**

III.3 Преглед на спроведени постапки за порамнување и поднесени барања за поведување на прекршочна постапка

Во 2023 година, Управата не спроведе постапки за порамнување и не се поднесени барања за покренување на прекршочна постапка пред надлежните судови.

III. 4 Статус на прекршочни постапки кои се водат пред надлежни судови врз основа на поднесено барање за поведување на прекршочна постапка од страна на Управата

Во текот на 2023 година, Управата продолжи да ги презема сите правни дејствија поврзани со прекршочните постапки кои се водат пред надлежните судови по претходно поднесени барања за поведување на прекршочна постапка, а во врска со констатирани прекршоци во постапка за вршење на надзор кои се однесуваат на пропуштање на должни дејствија и сторени прекршоци од страна на субјектите.

Пред надлежните судови се водеа осум (9) прекршочни постапки врз основа на барање за поведување на прекршочна постапка поднесени од страна на Управата. Три (3) прекршочни постапки во текот на 2023 година завршија со пресуди пред првостепените

⁵ Врз основа на член 28 од Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам (Сл. весник на РСМ бр. 151/22), правните субјекти се обврзани да поседуваат и чуваат соодветни, точни и ажурни податоци за вистинскиот сопственик.

судови и истите продолжија во постапка по жалба пред повисоките судски инстанции - Апелациони судови. Две (2) прекршочни постапки во текот на 2023 година завршија со пресуди пред второстепените судови – Апелациони судови. Останатите четири (4) прекршочни постапки во текот на 2023 година продолжија во постапка пред првостепените судови.

Прекршочните постапки поведени по барањата за поведување на прекршочни постапки од страна на Управата се однесуваат за следните видови на сторени прекршоци согласно Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам:

- неидентификување и потврдување на идентитетот на вистинскиот сопственик согласно со членот 18 од Законот;
- неспроведување на засилена анализа кон сложени и невообичаени трансакции согласно со членот 38 од Законот;
- недоставување на извештај согласно член 53 од Законот;
- недоставување на извештај за сомнителна трансакција согласно член 54 в.в со член 55 од Законот и
- не доставување одговор на барање од Управата согласно член 115 став (2) од Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам (Службен весник на РМ бр. 120/18 и Сл. весник на Р. Северна Македонија бр. 275/19 и 317/20).

IV. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Во рамки на законски утврдените надлежности, Управата соработува со властените тела на други држави и со меѓународните организации кои се занимаваат со борба против перење пари и финансирање на тероризам и учествува во исполнувањето на обврските кои произлегуваат од членството на Република Северна Македонија во меѓународните организации (Moneyval Комитетот при Советот на Европа и EGMONT).

IV.1 Размена на податоци со овластени тела на други држави

Управата во рамките на меѓународната соработка може да бара и доставува податоци по сопствена иницијатива или по барање на друга држава по принципот на реципроцитет.

Размената на податоци и информации, односно приемот и доставувањето на податоци до членките на EGMONT се врши електронски на обезбеден начин преку Egmont Secure Web Site (ESW).

IV.1.1 Примени барања за размена на податоци и информации од ФИУ на други држави

Во периодот предмет на овој извештај, Управата има примено 32⁶ барања од Единиците за финансиско разузнавање - ФИУ на други држави.

Табела бр. 8- Приказ на примени барања во 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 и 2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Број на примени барања	41	36	34	53	19	32

Управата со барањата од ФИУ на други држави постапува согласно член 144 од Законот и Процедурата за квалитет - Постапување со барања на податоци и информации на Единици за финансиско разузнавање на други држави и меѓународни организации.

Табела бр. 9- Приказ на барања по месеци

	I Квартал			II Квартал			III Квартал			IV Квартал		
	Јан	Фев	Март	Апр	Мај	Јуни	Јули	Авг	Сеп	Окт	Ное	Дек
Вкуп/мес	4	3	2	6	3	1	1	3	4	4	1	/
Вкуп/кв	9			10			8			5		

Управата разменува податоци и информации со ФИУ на други држави без оглед на начинот и типот на нивно организирање.

Табела бр.10- Приказ на државите кои доставиле барање

	Држава	Број на доставени барања по држава
1	Србија	5
2	Германија	4
3	Словенија, Обединето Кралство, Катар, Русија, Украина, Малта, Грција (од секоја држава по)	2

⁶Од овие 1 барање се однесува за финансирање на тероризам..

4	УСА, Арапски Емирати, Турција, Швајцарија, Сејшели, Финска, Косово, Британски Девствени Острови, Белгија (од секоја држава по)	1
Вкупно	18 држави	32

Со анализа на барањата кои ги добила Управата, другите држави барале податоци за тоа дали се лицата кои се наведени во барањето се јавуваат во базите на податоци на Управата, дали се сопственици на недвижен имот, дали имаат учество во сопственичката или управувачката структура на правни лица, дали имаат банкарски сметки, детали поврзани со сметките, податоци од базите на податоци на другите органи. Исто така, предмет на интерес на другите држави се податоците за вистинските сопственици на определени правни лица, за што во табелата која следи даден е приказ на бројот на барања во кои се побарани меѓу другото и податоци за вистинскиот сопственик. Управата со пристап до Регистарот на вистински сопственици обезбеди одговор на сите барања поврзани со вистинските сопственици.

Табела бр.11- Приказ на барања по години за вистински сопственик

По години	Примени барања за вистинскиот сопственик
2019	8
2020	10
2021	14
2022	2
2023	11

Одговорот кој се обезбедува на државата барател ги содржи сите податоци и информации кои Управата во рамките на своите надлежности може да ги обезбеди при вршењето на анализа на STR добиени од задолжените субјекти. Управата обезбедува податоци, подготвува и доставува одговор на доставеното барање (најчесто) за помалку од еден месец. Управата нема одбиено барање за доставување на податоци.

Табела бр. 12- Приказ на времето потребно за одговарање на примените барања

Период за одговор	1-5 дена	5 дена до 1 месец	1-2 месеци	Повеќе од 2 месеци

Бр. одговори	7	21	2	2
--------------	---	----	---	---

Согласно своите законски надлежности определени во член 142 од Законот, Управата има добиено 11 спонтани информации, односно податоци и информации за перење пари и финансирање на тероризам добиени од Единиците за финансиско разузнавање на други држави.

Табела бр. 13- Приказ на примени спонтани информации по години

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Број на примени спонтани информации	18	32	32	38	19	11

IV.1.2 Доставени барања за размена на податоци и информации од Управата

Во периодот, предмет на овој извештај, Управата има доставено 42⁷ барања до ФИУ на други држави.

Табела бр. 14- Приказ на барања по години

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Број на доставени барања	78	74	79	50	46	42

Управата кога доставува барања од ФИУ на други држави постапува согласно член 143 од законот и Процедурата за квалитет - Доставување барање за податоци и информации на ФИУ на други држави и меѓународни организации.

Табела бр.15- Приказ на барања по месеци

	I Квартал			II Квартал			III Квартал			IV Квартал		
	Јан	Фев	Март	Апр	Мај	Јуни	Јули	Авг	Сеп	Окт	Ное	Дек
Вкуп/мес	3	8	4	/	2	/	5	4	4	/	3	9
Вкуп/кв	15			2			13			12		

⁷ Од овие барања 11 барања содржат барање за обезбедување на податоци за вистински сопственик.

Управата од ФИУ на другите држави бара податоци за тоа дали, се лицата кои се наведени во барањето се јавуваат во базите на податоци на ФИУ-то, дали се јавуваат во казнената евиденција, дали се сопственици на недвижен имот, дали имаат учество во сопственичката или управувачката структура на правни лица, дали имаат банкарски сметки, детали поврзани со сметки или определени трансакции, податоци од базите на податоци на другите органи. Исто така, предмет на интерес на Управата се вистинските сопственици на определено лице или дали определено лице се јавува како вистински сопственик на правно лице во државата до која е доставено барање. Во текот на 2023 година во 9 барања (од вкупно 42 доставени барања) меѓу другите податоци, побарани се податоци и за вистински сопственик. Во табелата која следи даден е приказ на бројот на доставени барања (меѓу другите податоци се бараат и) за податоци за вистинскиот сопственик по години.

Табела бр.16- Приказ на доставените барања по години за вистински сопственик

По години	Доставени барања за вистинскиот сопственик
2019	27
2020	25
2021	12
2022	15
2023	9

Согласно своите законски надлежности Управата може да бара податоци од ФИУ без оглед на нивниот тип и вид. Управата врз основа на податоците со кои располага сите барања кои ги доставува ги образложува, поради што ниту едно барање не е одбиено од страна на ФИУ на друга држава.

Табела бр.17- Приказ на државите до кои Управата доставила барање

	Држава	Број на доставени барања по држави
1	Турција	5
2	Германија	4

3	Албанија	2
4	Бугарија, УСА, Хрватска, Австрија, Италија, Србија (до секоја држава по)	3
5	Кувајт, Гватемала, Луксенбург, Арапски Емирати, Романија, Естониа, Црна Гора, Словенија, Австралија, Белгија, Шпанија, Грција, Косово (до секоја држава по)	1
Вкупно	22 држави	42

Согласно своите законски надлежности определени во член 145 од Законот Управата достави 15 спонтани информации, односно податоци и информации за перење пари и финансирање на тероризам до ФИУ на други држави.

Табела бр. 18- Приказ на доставени спонтани информации по години

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Број на доставени спонтани информации	42	37	49	43	16	15

IV.2. Учество во работата на меѓународни тела и организации

IV.2.1 Учество во работата на Moneyval Комитетот, Совет на Европа

Република Северна Македонија како членка на MONEYVAL Комитетот при Советот на Европа во текот на 2023 година го продолжи процесот на 5-от круг на евалуација на системот за СППФТ, односно:

-надлежните институции вклучени во процесот на евалуација, а координирани од Управата подготвија коментари на подготвените нацрт Извештај од 5-от круг на евалуација на системот за спречување перење пари и финансирање тероризам на Република Северна Македонија,

-подготвените коментари беа доставени до MONEYVAL Комитетот,

-делегација составена од преставници на надлежните институции, а раководена од директорот на Управата, учествуваа на билатерален состанок со тимот на евалуатори,

- делегација составена од преставници на надлежните институции, а раководена од заменик министерот за финансии учествуваше на 65-от Пленарен состанок на MONEYVAL Комитетот, на кој се дискутираше и на 24 мај 2023 година беше усвоен Извештајот од 5-от круг на евалуација на системот за СППФТ. Со извештајот се проценува ефикасноста на системот за спречување перење пари и финансирање тероризам на Република Северна

Македонија, како и техничката усогласеност на националните прописи со меѓународните стандарди - 40те Препораки на ФАТФ.

Ефикасноста на системот се проценува преку анализа на дирекните резултати во 11 различни подрачја⁸ и секое подрачје се квалификува како слабо ефикасно, умерено ефикасно, значајно ефикасно или високо ефикасно. Нашиот систем во едно подрачје (ДР1) е проценет дека е значајно ефикасен, а за останатите 10 подрачја се смета дека е умерено ефикасен.

Техничката усогласеност на националните прописи со меѓународните стандарди – 40-те Препораки на ФАТФ се рангира на следниот начин: неусогласен, делумно усогласен, во голема мера усогласен или целосно усогласен со стандардот. Извештајот утврдува дека националните прописи се целосно усогласени со 6 Препораки на ФАТФ, во голема мера усогласени со 22 Препораки на ФАТФ и делумно усогласени со 12 Препораки на ФАТФ.

Имајќи ги предвид овие наоди, Moneyval Комитетот одлучи дека надлежните институции на нашата држава треба да поднесат редовен извештај за прогресот во однос на имплементацијата на активностите препорачани со Извештајот од 5-от круг на евалуација на системот за спречување перење пари и финансирање тероризам на Република Северна Македонија по 2 (две) години од неговото усвојување, односно во мај 2025 години.

Во текот на 2023 година, претставници од Управата (и др.надлежни институции) кои се дел од делегацијата на РСМ во Moneyval Комитетот при Советот на Европа, учествуваа на 65-от Пленарен состанок (мај 2023 год.) и на 66-от Пленарен состанок (декември 2023 год.). Во однос на 66-от Пленарен состанок, Управата имаше активно учество, од причина што вработените на Управата беа оценувачи (reviewers) за Извештајот за напредокот на системот за СППФТ на Грузија, во однос на нивната усогласеност со препораките 28 и 35 на ФАТФ, кој воедно беше и усвоен на овој Пленарен состанок.

IV.2.2 Учество во работата на ЕГМОНТ Групата

Управата континуирано учествува во регионалната група на Егмонт - Европа II.

Исто така, Управата ги следи промените кои се имплементирани од страна на ЕГМОНТ, и од септември го применува новиот Egmont Secure Web (ESW). Новиот ESW е новата безбедна платформа за комуникација и соработка на Единиците за финансиско разузнавање во рамки на Егмонт. Како што Егмонт созреваше по големина, разновидност и технолошки развој, организацијата одлучи да истражи нови начини и модели за

⁸ Директен резултат (ДР) 1 – Идентификување на ризикот од ПП и ФТ и координирана реализација на мерки соодветни на утврдениот ризик, ДР2- Меѓународна соработка, ДР3- надзорните органи ги регулираат и супервизираат финансиските и нефинансиските институции соодветно на утврдениот ризик, ДР4- финансиските и нефинансиските институции преземаат мерки соодветни на утврдениот ризик, ДР5- заштита на правните лица од злоупотреби и транспарентност на сопственичката структура на правните лица; ДР6-употреба на финансиското разузнавање во истрагите за ПП и ФТ, ДР7- истраги и санкции за ПП, ДР8- конфискација; ДР 9- Истраги и санкции во случаите на ФТ, ДР10-примена на финансиските санкции за спречување на тероризам и заштита од злоупотребата на НПО, ДР11 примена на финансиските санкции за спречување на ширење на оружје за масовно уништување

доставување ИТ услуги на своите членови. Како резултат на овој процес, новиот ESW е конфигуриран како SaaS решение на Microsoft (MS) јавна облак околина, користејќи ја парадигмата нулта доверба. Од овие причини се користат 2 различни фактори во рамките на мулти-факторска автентикација (MFA) за пристап и размена на информации меѓу Единиците за финансиско разузнавање во рамки на Егмонт Групата.

V. СОРАБОТКА СО СУБЈЕКТИТЕ, ОРГАНИТЕ ЗА НАДЗОР, ДРУГИ ДРЖАВНИ ОРГАНИ И ТЕЛА

V.1 Соработка со субјектите

Управата континуирано помага во професионалното усовршување на овластените лица и вработените во одделите за спречување на перење пари и финансирање на тероризам во субјектите од членот 5 од Законот, преку учество и организирање на обуки, реализација на работни средби, издавање и објавување на упатства, одговарање на прашања на субјектите поврзани со имплементација на Законот и исполнување на нивните законски обврски и др.

Субјектите согласно одредбите од Законот во своите Програми за ефикасно намалување и управување со идентификуваниот ризик од перење пари и финансирање на тероризам задолжително изготвуваат План за обука на вработените во субјектот од областа на спречување на перење пари и финансирање на тероризам која обезбедува реализација на најмалку две обуки во текот на годината. Овие обврски придонесуваат за зголемување на знаењето и капацитетот на субјектите за откривање на сомнителни активности за перење пари или финансирање на тероризам и навремено доставување извештаи до Управата за ваквите активности, со што се зајакнува целокупниот систем за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

Управата во соработка со Германското друштво за меѓународна соработка (ГИЗ) во рамки на Глобалната програма за справување со нелегални финансиски текови, во периодот од 27 – 29.11.2023 организираше еднодневни обуки за сите нефинансиски дејности и професии (DNFBP – Designated Non-Financial Business and Professions) со ангажирање на експерт од Канада, г-ѓа Marilyne Landry, специјалист за спречување на перење пари и финансирање на тероризам за нефинансиските дејности и професии.

За таа цел, одржани се обуки за следните субјекти:

- На 27.11.2023 – приредувачи на игри на среќа: казина, обложувалници, автомат клубови, државна видеолотарија како и претставници од Управата за јавни приходи како примарен супервизорен орган во делот на СПП/ФТ и Министерство за финансии, Сектор за финансиски систем како орган кој врши лиценцирање на овие типови на субјекти;
- На 28.11.2023 – нотари, адвокати и адвокатски друштва како и претставници од Комисиите за надзор над нотарите и адвокатите при Нотарска односно Адвокатска комора;
- На 29.11.2023 – друштва за сметководство, ревизија и агенции за недвижности како и претставници од Институтот на сметководители и овластени

сметководители, Советот за унапредување и надзор над ревизијата и Управата за јавни приходи.

V.2 Соработка со органите за надзор

Управата има континуирана соработка со сите надзорни органи, и тоа: Народна банка на Република Северна Македонија, Комисија за хартии од вредност, Управа за јавни приходи, Агенција за супервизија на осигурувањето, Агенција за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување, Агенција за пошти и комисиите за надзор при Адвокатската комора и Нотарската комора на Република Северна Македонија, со кои беа разменети информации за годишните планови за вршење надзор за 2023 год. со цел усогласување на меѓусебните активности, координација на надзорот од областа на спречување на перење пари и финансирање на тероризам што го вршат надзорните органи и интензивирање на соработката помеѓу надзорните органи со зајакнување на меѓу институционалната соработка преку имплементирање на потпишаните меморандуми за соработка и размена на податоци.

Взаемното известување за наодите од извршените надзори како и за поднесените барања за покренување на прекршочна постапка, за поведените постапки за порамнување, спроведените постапки за изречени корективни мерки и за исходот од тие постапки, се применува и се почитува од надзорните органи. Управата, исто така ги известува надзорните органи и комисиите за надзор за наодите од извршените надзори, за поднесените барања за покренување на прекршочна постапка, за поведените постапки за порамнување, спроведените постапки за изречени корективни мерки и за исходот од тие постапки.

V.3 Соработка со други државни органи и тела

Во текот на 2022 година Управата ја продолжи својата соработка со државните органи и тела инволвирани во системот за спречување перење пари и финансирање на тероризам, и тоа со Министерството за внатрешни работи, Управата за финансиска полиција, Јавното обвинителство и други надлежни државни органи.

Управата учествуваше во работата на Работните Групи за НПАА 3.04-Слободно движење на капитал, 3.24 - Правда, слобода и безбедност и 3.31 - Заедничка надворешна безбедност и политика во процесот на евроинтеграциите.

Управата во текот на 2022 година учествуваше во работата на работната група формирана со цел подготвување на Закон за канцеларија за поврат на имот (АРО Канцеларија), како и во подготовка на Законот за потекло на имот, Законот за заштита на физичките лица во однос на обработката на личните податоци за цели на спречување, истрага, откривање или гонење на кривични дела или за извршување на кривични санкции. Воедно, Управата активно придонесуваше и во работата на Националниот Комитет за борба против тероризам и насилен екстремизам.

Управата ја продолжи својата соработка со Централен регистар во насока на развивање на SORIS апликацијата. Оваа апликација го утврдува ризикот на правните субјекти кој произлегува од сопственичката структура на правните субјекти. Како дел од функционалноста на системот СОРИС, е водење на листа на нивоа на ризик за секое правно лице, според различни критериуми (учество на носител на јавна функција, учество на високо ризична држава, честа промена на сопственичката структура и инволвираност во повеќе лица) секој субјект се рангира во ниско ниво на ризик, средно ниво на ризик и високо ниво на ризик. Оваа апликација овозможува дистрибуција на информација за потребните чекори кои треба да ги преземат субјектите од ЗСППФТ.

Управата ги исполнува активностите кои се утврдени во Националната стратегија за јакнење на капацитетите за водење на финансиски истраги и конфискација, како и активно учествува во работата на Комисијата за следење на имплементацијата на Националната стратегија за јакнење на капацитетите за водење на финансиски истраги и конфискација.

Управата за финансиско разузнавање со свои претставници учествуваше во работната група формирана за изготвување на проценка на закани од тероризам во Република Северна Македонија согласно обврските од заедничкиот акциски план за Западен Балкан. Оваа активност беше координирана од страна на заменик националниот координатор за борба против тероризам, а во истата учествуваа претставници од сите релевантни институции. Извештајот од проценката на ризик од закани за тероризам е изготвена и проследена на усвојување до Владата на РСМ.

V.4 Активности на Советот за борба против перење пари и финансирање на тероризам

Советот за борба против перење пари и финансирање на тероризам и во текот на 2023 година одржуваше работни состаноци и ја следеше имплементацијата на Националната стратегија за борба против перење пари и финансирање на тероризам со акционен план (2021-2024). Основната цел на оваа стратегија предвидено е да биде постигната преку реализација на 15 посебни цели за кои се дефинирани посебни мерки и активности дефинирани со Акциониот план кој е составен дел на оваа Стратегија.

За целите на утврдување на степенот на реализација на мерките од акциониот план, Управата како орган кој раководи со работата на Советот, полугодишно го доставува акциониот план на ажурирање на институциите кои се задолжени за негова имплементација. Врз основа на обезбедените информации, до сега имплементацијата на мерките утврдени со акциониот план генерално се одвива според планираната динамика. Од активностите планирани за реализација во текот на 2023 година се констатира дека надлежните институции вложуваат континуирани напори за поврзување со бази на податоци заради електронска размена на податоците и покрај предизвиците кои произлегуваат од недостаток на капацитети. Управата отпочна подготвителни активности за ажурирање на Националната проценка на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам, во рамките на која ќе биде спроведена и проценка на ризикот од финансирање на ширење на оружје за масовно уништување, како и дефинирање на активностите кои се однесуваат на НПО како проектни активности за следен проект со

Кралството Холандија. Имајќи ја предвид комплексноста на проектот, за реализацијата на активностите поврзани со воспоставување на Регистар на иматели на сметки и сефови роковите од Националната стратегија има потреба да се пролонгираат.

V.4.1. Акционен план за имплементација на препораките од Извештајот од 5-от круг на евалуација на системот за спречување перење пари и финансирање тероризам на Комитетот MONEYVAL при Советот на Европа

Со цел имплементација на препораките од Извештајот од 5-от круг на евалуација на системот за спречување перење пари и финансирање тероризам на Комитетот MONEYVAL при Советот на Европа, усвоен во мај 2023 година, Управата, како институција која ги координира активностите на Советот за борба против перење пари и финансирање на тероризам подготви предлог Акционен план за имплементација на препораките од Извештајот, со мерки и активности за нивна реализација, како и рокови и надлежни институции и го достави до институциите кои се членови на Советот за борба против ППФТ на мислење. По добивањето на инпутот од сите надлежни органи и институции, Акциониот план ќе биде финализиран и по неговото одобрување од страна на Советот ќе се достави до Владата на РСМ заради негово усвојување.

V.4.2. Активности за ажурирање на Националната проценка на ризикот од перење пари и финансирање тероризам - НРА

Во текот на 2023 година, Советот за борба против ППФТ и Управата како институција која раководи со неговата работа, започнаа подготвителни активности за ажурирање на Националната проценка на ризикот од перење пари и финансирање тероризам – НРА. Во насока на реализација на оваа активност во септември 2023 беше организирана работилница за методологијата на Светска банка за спроведување на НРА со поддршка на Совет на Европа (Horizontal Facility for Western Balkan -Horizontal Facility III). Исто така, номинирани се членови од надлежните институции во работната група за спроведување на НРА.

V.5 Проценка на ризик од перење пари и финансирање на тероризам поврзан со правни лица коишто се основаат во РСМ и нерезидентни правни лица поврзани со државата

Со експертска поддршка од страна на Совет на Европа во рамки на проектот „Борба против економски криминал“, Управата учествуваше и ја координираше работата на работната група која беше формирана за изготвување на Национална проценка на ризик од перење пари за правни лица. За проценка на ризикот од перење пари кај правните лица надлежните институции кои учествуваа во нејзиното изготвување обезбедија релевантни податоци согласно Методологијата доставена од страна на експертот кој беше ангажиран во оваа активност, за период 2019-2022 година. Оваа секторска проценка на ризик ги покажува видовите и формите на правни лица во РСМ кои се најкористени и најризични за перење пари и дава одредени препораки за мерки и активности кои треба да ги превземат надлежните органи за намалување и управивање со утврдениот ризик.

Извештајот од Националната проценка на ризик од перење пари кај правните лица е во постапка на нејзино усвојување.

VI.6 Регионална Проценка на ризик од перење пари и финансирање на тероризам поврзан со правни лица и правни аранжмани

Во текот на 2023 година, во рамки на проектот на giz Deutsche Gesellschaft für Global Program „Combatting Illicit Financial Flows“ за спроведување на Регионална проценка на ризик на правни лица и аранжмани за земјите од Балканот којшто вклучува шест (6) земји беа продолжени активностите околу прибирање и ажурирање на податоци од релевантните институции. Проценката е во завршна фаза.

VI. ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА УПРАВАТА ЗА ФИНАНСИСКО РАЗУЗНАВАЊЕ

VI.1 Кадровски капацитети

Управата континуирано посветуваше внимание на професионалниот развој и унапредување на своите човечки ресурси, преку учество на вработените во Управата на стручни обуки, работилници и конференции кои се организирани во текот на 2023 година.

VI.2 Проект за борба против економски криминал и други проекти

Во текот на 2023 година, континуирано се спроведуваа активностите на „Проектот за борба против економски криминал-II Фаза“⁹. Согласно утврдениот работен план, предвидена е реализација на активности за усогласување на легислативата со новите меѓународни стандарди, за зајакнување на аналитичките капацитети, унапредување на супервизорските капацитети, како и капацитетите за имплементација на рестриктивните мерки против финансирање на тероризам и пролиферација на оружје за масовно уништување.

VI.3 Технички капацитети

Управата во текот на изминатата година, континуирано се грижеше за правилно управување, одржување и надградување на комплетниот информатички систем со кој располага.

Управата во 2023 година презеде низа активности за развој, надградување и непречено функционирање на постоечките функционалности на нејзиниот информатички систем, и тоа:

⁹ Проектот со времетраење од 36 месеци е финансиран од страна на ЕУ и Советот на Европа и имплементиран од страна на Советот на Европа.

1) континуирано ја надградуваше својата веб страна како и Рестриктивната веб платформа, која претставува алатка со повеќе сегменти (консолидирана листа, типологии и индикатори за субјекти, документи и ризични држави) со која Управата и субјектите ги зголемуваат капацитетите и ефикасноста при анализа на сомнителни трансакции а воедно се олеснува и забрзува комуникацијата и соработката помеѓу субјектите со Управата. Субјектите добиваат алатка со која им се олеснува примената на меѓународните рестриктивни мерки согласно Законот за меѓународни рестриктивни мерки на едноставен начин со пристап до рестриктивната веб платформа на Управата односно до сегментот Консолидирана листа;

2) континуирано ја надградуваше Апликацијата за определување на степенот на ризик на вистински сопственици (СОРИС) која ќе ја користат аналитичарите од Управата и субјектите при вршење на анализа на сомнителни трансакции;

3) Управата за финансиско разузнавање во 2023 година воспостави софтверска апликација на воспоставување на систем за вонтеренска супервизија, односно систем за изготвување на различни видови на анкети и прашалници кои преку апликацијата ќе се дистрибуираат електронски до субјектите од член 5 од ЗСППФТ. Врз основа на добиените податоци од спроведените анкети и прашалници, Управата ќе изготвува различни видови на стратешки документи и стратешки анализи.

Во изминатата година ИТ одделението даваше континуирана поддршка на вработените во Управата, за употреба на алатките кои се користат во работењето со цел зголемување на нивните аналитички капацитети и ефикасност. Исто така вработените учествуваа во неколку обуки поврзани со сајбер безбедност.

На веб страната на Управата во изминатата година редовно беа објавувани најзначајните информации, подзаконски акти, Консолидираната листа, упатства и информации од јавен карактер за транспарентност и отчетност за трошењата на носителите на јавни функции и други актуелни вести од областа за спречување перење пари и финанситање на тероризам.

© Управа за финансиско разузнавање, 2024 година

Телефон: +389 2 3297 540

Адреса : Плоштад Пресвета Богородица бр.3, 6ти кат

E-mail: contact@ufr.gov.mk

Веб-страница: www.ufr.gov.mk